

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Інститут соціально-гуманітарних технологій
Кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад.
І.А. Зязюна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-
педагогічної роботи

«__» _____ 20__ р.

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ для
здобувачів вищої освіти**

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

Освітня програма Психологія
(назва)

Інститут соціально-гуманітарних технологій

Розробник (и): Ніна Підбуцька, професор, доктор психологічних наук, професор

Ухвалено на засіданні випускової (их) кафедри (р) педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна

Протокол від «26» ___ червня __2023__ року № __8__

Завідувач кафедри _ ППУСС

Олександр Романовський

(підпис, прізвище та ініціали)

Ухвалено на засіданні вченої ради ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Протокол № _6__ від. « 27 »_ червня 2023__ року

Гарант ОП __Анастасія Книш_____

Наскрізну програму схвалено на засіданні кафедри _____
на наступний навчальний рік.

20__/20__ н. р. протокол №____ від «__» _____ 20__ р.

20__/20__ н. р. протокол №____ від «__» _____ 20__ р.

20__/20__ н. р. протокол №____ від «__» _____ 20__ р.

20__/20__ н. р. протокол №____ від «__» _____ 20__ р.

1. Зведені відомості

Метою викладання освітнього компоненту «Переддипломна практика» є закріплення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, формування у майбутнього психолога професійного вміння приймати самостійні рішення в певних соціальних умовах, оволодіння студентами сучасними методами, формами організації своєї діяльності.

Компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Цінування та поваги різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Компетентності спеціалізації:

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Результати навчання:

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів. ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

2. Вимоги до проведення практичної підготовки

У процесі проходження практики практикант заповнює щоденник практики та пише на його основі звіт, в якому відображає також набуті ним навички та вміння щодо дослідницької роботи, зокрема її поетапного планування, організації робочого часу, інформаційного пошуку, методик дослідження, аналізу категоріальних даних тощо.

Разом з тим, практиканти мають можливість здійснювати індивідуальну дослідницьку роботу та підбір фактичного матеріалу для дипломної роботи:

- укладати картотеки з питань обраної теми, оформлювати бібліографію;
- аналізувати наукову літературу, статті, монографії з обраної проблеми тощо;
- проводити відповідне емпіричне дослідження, що передбачено планом дипломної роботи.

3. Зміст практичної підготовки

Специфіка діяльності конкретної бази практики вимагає від студентів-практикантів виконання відповідних завдань.

- Застосовувати загальнотеоретичні та прикладні знання при розробці конкретних проектів з психологічної проблематики.
- Використовувати психологічні підходи для організації конкретних психологічних досліджень.
- Представляти результати практичної роботи у звітах.
- Застосовувати математико-статистичні методи для репрезентації результатів науково-практичних розробок.
- Планувати проведення науково-практичного дослідження.
- Застосовувати необхідні методи для реалізації поставленого завдання.
- Використовувати відповідні кількісно-якісні методи емпіричного аналізу отриманих даних.
- Інтерпретувати отримані результати відповідно до поставлених завдань.
- Застосовувати комп'ютерні технології.
- Визначати репрезентативність отриманих даних відповідно до математико-статистичних методів обробки.
- Брати участь у формуванні висновків і рекомендацій.

Проходження практики у закладах середньої, спеціальної і вищої освіти передбачає реалізацію таких завдань:

- Проводити психологічний аналіз засобів психологічного впливу та видів комунікації.
 - Проводити психологічний аналіз розвитку психічних процесів і властивостей особистості учня з урахуванням віку.
- Забезпечувати психопрофілактичну та профорієнтаційну роботу серед населення.
 - Аналізувати актуальні проблеми зайнятості з урахуванням психологічної специфіки.
- Проводити конкретну методичну роботу у сфері профорієнтації на етапі професійного визначення.
- Розробляти психологічні засоби формування та розвитку особистості, методичного забезпечення виховного процесу.
- Надавати відповідну психологічну допомогу вихованцям спеціалізованих закладів та установ.

Проходження практики в центрах профорієнтації та кадрових агентствах передбачає реалізацію таких завдань:

- Здійснювати психологічне забезпечення робіт з профорієнтації, профвідбору та адаптації персоналу.
- Розробляти засоби дослідження основних психологічних параметрів професійної діяльності.
- Аналізувати результати виміру індивідуально-психологічних рис особистості з метою виявлення резервів її розвитку.

- Розробляти рекомендації з оптимізації професійної діяльності персоналу.
- Розробляти психологічні підходи дослідження діяльності професійних груп, стилю їх управління та ефективності взаємодії.
- Аналізувати особливості спільної та індивідуальної професійної діяльності, що впливають на ефективність функціонування психічних процесів, станів і властивостей їх окремих виконавців (психопрофілактика).

Вимоги до документації щодо оформлення практики (<http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/dogovor/praktyka/blanky/>)

Щоденник практики студента

Щоденник має стандартну форму, що затверджена наказом Ректора НТУ «ХПІ» і в якому відображено наступне:

- вид практики студента, навчальний підрозділ, курс, група;
- правила ведення й оформлення щоденника;
- направлення на практику;
- календарний план проходження практики;
- звіт про виконання програми практики;
- відгук керівника практики з оцінкою роботи студента.

Бланки щоденника видаються під час установчої конференції практики.

Організація та проведення практики

Переддипломна практика студентів-психологів проводиться на сучасних підприємствах, у навчальних закладах усіх рівнів, у центрах психологічної допомоги, науково-дослідних інститутах з психологічним напрямом, у психодіагностичних центрах, центрах психологічної реабілітації, психіатричних лікарнях, центрах зайнятості, центрах профорієнтації, комерційних організаціях та в інших установах, де є психологічна служба, психологічна лабораторія або кабінет психолога.

Практика починається з ознайомлення з організацією, керівником, змістом практичної роботи психолога.

У процесі проходження практики студент-практикант спостерігає за поведінкою клієнта в різних ситуаціях, фіксує його реакції на зовнішні впливи, проводить різнопланові психодіагностичні дослідження, узагальнює психологічну інформацію про особистість клієнта з метою написання дипломної роботи.

Труднощі, які виникають у практиканта під час переддипломної практики, вирішуються під час групових та індивідуальних консультацій з керівником практики. Найчастіше вони пов'язані з визначенням завдань взаємодії практиканта з клієнтом, з виробленням стратегії роботи з ним і збиранням науково-дослідної інформації для підготовки дипломної роботи.

Програма практики

У процесі проходження практики практикант заповнює щоденник практики та пише на його основі звіт, в якому відображає також набуті ним навички та вміння щодо дослідницької роботи, зокрема її поетапного планування, організації робочого

часу, інформаційного пошуку, методик дослідження, аналізу категоріальних даних тощо.

Разом з тим, практиканти мають можливість здійснювати індивідуальну дослідницьку роботу та підбір фактичного матеріалу для дипломної роботи:

- укладати картотеки з питань обраної теми, оформлювати бібліографію;
- аналізувати наукову літературу, статті, монографії з обраної проблеми тощо;
- проводити відповідне емпіричне дослідження, що передбачено планом дипломної роботи.

Керівник практики зобов'язаний

- ознайомити студентів з програмою практики, уточнити індивідуальні завдання, вивчити необхідну навчально-методичну документацію згідно з вказівками та рекомендаціями щодо проведення практики;
- проконтролювати підготовленість бази та об'єктів практики і вжити, за необхідності, відповідних заходів щодо їх підготовки;
- систематично контролювати виконання програми практики студентами згідно з індивідуальними графіками;
- проводити консультації для студентів з організаційних, методичних питань практики;
- контролювати ведення щоденних записів переддипломної практики студентів спеціальності "Психологія" та написання звіту;
- контролювати дотримання правил внутрішнього розпорядку;
- перевіряти звіти з практики і приймати їх захист;
- здійснювати методичне керівництво і надавати допомогу студентам при виконанні відповідних розрахунків;
- систематично інформувати кафедру про хід переддипломної практики;
- взяти участь у проведенні захисту звітів з практики студентів.

Права та обов'язки студента-практиканта:

- ознайомитись з програмою практики і змістом робіт, які він виконуватиме, пройти на кафедрі інструктаж про порядок її проходження та інструктаж, одержати від керівника практики всі необхідні документи (щоденник практики, індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо);
- прибути на базу практики в термін, визначений наказом ректора;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівки її керівника;
- ознайомитись з рекомендованою літературою;
- одержати необхідну консультацію з організаційних і методичних питань від керівника практики;
- узгодити і представити для затвердження керівникові практики календарний план роботи і під час практики дотримуватись термінів його виконання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- до закінчення терміну проходження практики подати на кафедру

календарний план, щоденні записи переддипломної практики та звіт про проходження практики;

- завчасно підготувати письмовий звіт за результатами практики і захистити його на засіданні комісії.

Під час проходження практики керівник має використовувати різноманітні форми і методи контролю: тестування, анкетування, комунікації - процесу взаємодії між двома та більше суб'єктами шляхом спілкування та обміну інформацією. Студент має право в разі незадоволення оцінкою чи характеристикою просити деканат перевірити звітну документацію або замінити місце практики. З причин захворювання чи інших обставин, що перешкоджають студенту успішно пройти практику, йому надається право повторного проходження без відриву від навчання (за умови надання відповідної довідки чи лікарняного листа).

Оформлення результатів проведення практики

Результати роботи практикантів фіксуються у звіті практиканта.

Керівник практики аналізує та оцінює проведену практикантом роботу за такими критеріями:

- теоретичні та практичні знання;
- самостійність дослідницької експериментальної роботи;
- інформованість практиканта про стан питання в теорії та практиці проблеми, що вивчається;
- адекватність методики дослідження предмету, що вивчається;
- рівень володіння науковою мовою, поняттями психології;
- чітке оформлення тексту, висновків, рекомендацій.

Після завершення переддипломної практики студент подає керівникові для перевірки таку документацію:

1. Щоденник проходження практики.
2. Звіт про виконання програми практики.

Об'єм до 30 стор. Вступ – до 2 сторінок (актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження, методики, вибірка), Теоретичний аналіз проблеми - 8-10 стор., емпірична частина – 15-17 стор. (Результати проведення психодіагностичних методик), Висновки - 1 стор., Список літератури (до 10 джерел), додатки (бланки проведення досліджень, малюнки тощо).

Емпірична частина: вибрати та провести 2-3 методики за темою дослідження, кількість респондентів від 20 осіб, мат.методи (середнє арифметичне та при необхідності математичний критерій або кореляція), Оформлення даних у вигляді таблиць і малюнків для групи випробуваних, а не для кожного випробуваного.

Текст звіту може містити відповідні розрахунки, пояснення, таблиці, схеми, діаграми тощо.

Складений студентом звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок і бути зшитим.

Звіт перевіряє і затверджує керівник практики як від базового підприємства, так і від університету.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Місія НТУ «ХП» полягає у формуванні високої культури поведінки учасників освітнього процесу та інших працівників Університету шляхом проведення освітньої та науково-дослідницької діяльності на рівні найвищих професійних та етичних стандартів.

Більш детально із політикою доброчесності Університету можна ознайомитися за посиланням http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/17/2019/11/04_code_ethics.pdf

3. Контроль

Принцип нарахування балів

Завдання	Мак кіл-ть балів
Визначення теми, об'єкта, предмета, мети та завдань практики. Складання плану роботи	10 балів
Планування емпіричного дослідження	15 балів
Підготовка таблиць за результатами дослідження	5 балів
Висновки, розробка рекомендацій	5 балів
Оцінка роботи керівником	15 балів
Підготовка щоденника практики	10 балів
Звіт, що відповідає усім вимогам	15 балів
Захист роботи	25 балів
Максимальна кількість балів	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, для диференційного заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Більш детально критерії оцінювання можна подивитися за посиланням:
http://public.kpi.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/01/Polozhennya_rejting.pdf

Література Базова

1. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посібник. Київ, 2009. 464 с.
2. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навч.-метод. посібник. Суми, 2009. 442 с.
3. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.

12. Рекомендована література

4. Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів : (Технологія ведення консультативного діалогу). К. : Главник, 2006. 128 с. (Б-ка соц. працівника).
5. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини : навч. посіб. / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич за ред. І. Я. Коцана. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. 316 с.
6. Кулеша-Любінець М.М. Професійно-розвивальна практика у лікувальнопрофілактичних закладах : програма та методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Симфоній форте, 2015. 64 с.
7. Максименко С. Д. Адаптація психодіагностичних методик : шкала досвіду агресивних впливів, шкала професійної автономності та шкала професійної мобільності / С. Д. Максименко, О. М. Кокун, Є. В. Тополов // Практ. психологія та соц. робота. 2011. № 3. С. 25 - 31.
8. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 464 с.
9. Психодіагностика. Психологічний практикум: навч. посіб./ О.П.Баклицька, І.О.Баклицький, Р.І.Сірко, В.І.Слободяник. Львів : Сполом, 2015. 464 с.
10. Строяновська О. В. Психологічна служба в системі освіти : практикум з навчального курсу для практичних психологів : навч. посіб. К. : Каравела, 2010. 176 с. Літ. : с. 169 - 175 (100 назв).
11. Терлецька Л. Основи психодіагностики. К. : Главник, 2006. 144 с. (Психол. інструментарій). - Літ.: с. 141 - 142.
12. Харцій О.М. Візуальна психодіагностика [Текст] : навч. посібник (модульний варіант). Львів : Магнолія 2012. 224 с. .